

SLECHTS EEN DIEFSTAL

Ann-Helén Laestadius

Slechts een diefstal

Vertaald door Angélique de Kroon

2022
AMSTERDAM

Deze uitgave is mede tot stand gekomen dankzij een aankoop- en productiesubsidie van het Nederlands Letterenfonds; de vertaler ontving voor de vertaling een projectsubsidie van datzelfde fonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Cargo is een imprint van Uitgeverij De Bezige Bij, Amsterdam

Copyright © 2021 Ann-Helén Laestadius

Published by agreement with Ahlander Agency

Copyright Nederlandse vertaling © 2022 Angélique de Kroon

Oorspronkelijke titel *Stöld*

Oorspronkelijke uitgever Romanus & Selling

Omslagontwerp bij Barbara

Omslagillustratie Sara A. Acedo

Foto auteur Thron Ullberg

Vormgeving binnenwerk Peter Verwey, Heemstede

Druk Wilco, Amersfoort

Bindwerk Abbrigh, Groningen

ISBN 978 94 031 5151 9

NUR 302

uitgeverijcargo.nl

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

DEEL 1

Dálvi, winter 2008

1 - OKTA

Elsa keerde niet om. Ze strekte haar rug en concentreerde zich om in het ritme te komen, maar moest toch af en toe naar haar ski's kijken, zodat die in de sporen bleven. Eigenlijk was het een beetje te donker om eropuit te gaan, maar ze wilde het zo graag.

Haar wangen voelden stijf van de wind en uit haar ooghoeken zag ze haar donkere haar onder haar muts uitsteken en zilvergrijs worden. Haar wimpers veranderden ook van kleur en ze voelde het koude vocht wanneer ze knipperde. Het was alsof ze iemand anders werd.

Het meer was een wirwar van sneeuwscootersporen die naar huis en verder weg leidden. Naar burens of naaste familie. Naar de rendierkraal. Ze volgde het breedste sneeuwscooterspoor, had het ritme gevonden en haar ski's maakten een suizend geluid onder haar. Ze was negen jaar oud. Een grote meid nu. Met eigen ski's; geen afdankertjes van Mattias.

Ze had veel kracht in haar armen, zette zich stevig af en gleeed ver door. Wist dat hun huis al gauw een klein stipje achter haar zou zijn. Het meer ging over in bos, maar er bestond geen angst. Ze was nooit bang, omdat ze precies wist waar ze was en altijd wist hoe ze weer thuis moest komen, ook al bleef ze meestal gewoon bij het meer. Maar nu was ze groot.

Begin januari vond de zon zijn weg terug naar hen, maar hij was nog maar net opgekomen of hij ging alweer onder en liet een roze gloed na. Vandaag namen de wolken het licht sneller weg dan ze had verwacht, maar het duurde nog wel even voordat het

donker werd. Ze zou het gaan halen. De sneeuw drukte zwaar op de sparren en berken en het leek alsof ze allemaal voor haar bogen. Haar welkom thuis heetten. Misschien herkenden ze haar wel, ook al had ze zilvergrijs, bevroren haar en nieuwe ski's.

Ze hoorde de rendieren en ging sneller skiën, hoewel haar bovenbenen moe en gevoelloos geworden waren. Haar ademhaling versnelde en haar keel deed pijn. Ze mocht niet over haar droge lippen likken, want dan zouden ze rood worden en barsten. Ze hield niet van de smaak van bloed.

Er was nu niemand. Dat wist ze. Haar vader en moeder en Mattias waren thuis. Het was nog geen tijd om de rendieren te voeren. Maar ze zou ze verrassen. De pellets in orde maken, de zakken verslepen en misschien zelfs de kraal in gaan en wat uitstrooien. Met wat rendiermos in haar hand, zodat ze naar haar toe kwamen en zich om haar heen verzamelden, totaal niet bang.

Het geluid van de motor van een sneeuwscooter die werd gestart deed haar abrupt stilstaan. De teleurstelling. Ze was hier niet als eerste aangekomen. De scooter liep stationair. Ze zette zich bijna geruisloos af met de stokken, greep de stam van een dennenboom vast en gluurde er voorzichtig langs.

Hij was het.

Ze sprak zijn naam nooit uit.

In zijn mond, tussen zijn opeengeklemd lippen, zat het zachte dons. In zijn hand een mes met bloed eraan. Elsa kneep zo hard in de stokken dat haar koude knokkels pijn deden in haar wanten.

Hij haalde het stukje oor uit zijn mond en liet het in de zak van zijn vuile gele werkbreek glijden, zo een die de kerels van de wegenbouw droegen. De brede reflectoren lichtten op toen hij de lampen van de scooter passeerde. Het dode kalf lag tegen het hek, aan de buitenkant. Hij bukte zich. Om het mee te nemen? Haar rendier. Was dat zo? Ja. Ze herkende het witte stukje op het voorhoofd, Nástegallu. Haar keel verraadde haar en hij hoorde het geluid. Keek om zich heen, vlug en achteloos tot hij haar vond. Misschien herkende hij haar niet met het zilvergrijze haar?

Hij leek te vloeken. Kwam op haar af klossen en drukte met zijn tong tegen het zakje snustabak onder zijn bovenlip.

Toen grijsde hij, wees naar haar, hield zijn wijsvinger voor zijn dunne lippen en haalde die vervolgens langs zijn keel. Dood. Dat stond voor dood, dat wist ze.

Hij liep terug naar zijn sneeuwscooter. Haalde zwarte handschoenen uit zijn broekzak en zwaaide zijn been over de zitting, niet wetende dat hij niet alleen zijn handschoenen eruit had getrokken. Het kleine pluizige stukje vloog door de lucht en landde in de sneeuw. Een oor met een rendiermerkteken dat het bewijs vormde dat het kalf bij hun rendierkudde hoorde.

Hij gaf gas en liet de geur van uitlaatgassen achter, maar ook iets anders ondefinieerbaars wat haar haar neus deed optrekken.

Ze skiede op trillende benen vooruit, trok haar wanten uit en nam het oor in haar hand. Ze veegde de sneeuw eraf en er kwam bloed op haar handpalm. Het was niet het hele oor; hij had het puntje eraf gesneden waar het oormerk in zat.

Ze wierp een blik op het dode lichaam bij het hek. Wilde niet dichterbij komen om bevestigd te krijgen dat het haar rendier was. Maar ze moest wel.

Het was Nástegallu. Ook al had ze geen oren meer, Elsa wist dat zij het was. Het witte stukje tussen de ogen en de ongewoon lange poten. Het bloed lag als druppels op de zachte vacht. Haar rendier, zonder het merkteken dat aangaf waar ze thuishoorde. Ze kon niet huilen, niet schreeuwen. Maar het borrelde angst-aanjagend in haar hoofd en de gedachte kwam bij haar op dat ze hem op een dag zou doden.

2 - GUOKTE

Haar vader en moeder fluisterden boven haar hoofd. Ze zat gewikkeld in een deken, ingestopt in de sneeuwscooterslee. Haar ski's lagen onder de rendiervacht. Niemand dacht er überhaupt aan dat ze helemaal tot aan de kraal was geskied, niemand zei er iets over. Elsa had haar ogen gesloten en de sneeuwvlokken die haar gezicht raakten, smolten snel weg. De zilverachtige rijp op haar haar was verdwenen en ze was weer zichzelf.

Enná en *isa* hadden haar zittend bij haar rendier aangetroffen. Ze hadden gevraagd wat er was gebeurd, maar ze kon niets zeggen. In haar wanten omklemde ze het kleine stukje oor. Het bloed was gestold, maar het dons was nog net zo zacht. Ze liet het hun niet zien, zelfs niet toen ze verontwaardigd bespraken dat 'die rotzak' de oren had meegenomen, het hele ene oor en de helft van het andere. Soms had je het oormerk nodig om te kunnen bewijzen dat je de eigenaar was van een rendier dat was aangereden of door een roofdier gedood. Maar niemand zou dit oor krijgen. Haar *Nástegallu* was dood.

Haar moeder was naast Elsa gaan zitten en drukte haar tegen zich aan. Ze hilde, wist Elsa. *Enná* hilde altijd. Ze probeerde zich te beheersen, te wachten tot ze thuiskwamen, zodat ze zich in haar slaapkamer kon opsluiten, waar ze dacht dat niemand het hoorde.

Haar vader en *Mattias* ontfermden zich over haar rendier, behoorzaam. Het was al lang donker en Elsa kon niet alles zien wat ze aan het doen waren. Maar ze hoorde hen mompelen.

‘Ze moet hen gezien hebben toen ze aankwam, anders hadden ze het rendier wel meegenomen,’ zei Mattias.

‘Nee joh, ze wilden het gewoon doden en het ons laten zien.’

Haar vader scheen met zijn zaklantaarn op de sneeuwscotersporen. Elsa had kunnen aanwijzen welke richting hij uit was gegaan en welk spoor van hem was, maar ze kon haar hand niet optillen. Het was alsof het oor haar stilhield en haar arm naar beneden drukte. Ze had het teken voor de dood gezien en begrepen dat het menens was.

De lichtkegel kaatste over sneeuwbanken, buigende bomen en sneeuwscotersporen. Haar vader bukte zich en nam een foto met zijn telefoon. Hij maakte verschillende foto’s. Ze hadden het rendier ook gefotografeerd voordat ze het hadden weggehaald. Ze hadden waarschijnlijk ook de politie gebeld, maar iedereen wist dat er die avond niemand zou komen.

‘We moeten nu gaan, Nils Johan. Ze heeft het ijskoud,’ zei haar moeder.

Elsa had het niet koud, maar ze beefde wel. Haar moeder hield haar steviger vast en wreef met besliste hand over haar lichaam. Het hielp niet.

Haar vader gaf zo hard gas dat ze in de slee werden teruggeduwd. Mattias reed op zijn scooter om hen heen. Hij begaf zich de sneeuw in en de motor loeide door het bos. Elsa begreep dat hij boos was. Je kon altijd aan zijn scooter horen of Mattias boos was. Algauw waren de rode achterlichten slechts twee kleine stipjes geworden, ver weg op het meer.

Ze tastte met haar hand onder de rendierhuid en vond haar ski’s. Voelde aan het gladde oppervlak. Ze zou nooit meer naar de kraal skiën.

3 - GOLBMA

Mattias moest de hele avond ergens voor in haar kamer zijn. Ze keek naar hem. Grote broer. *Stuoraviellja*. Hij was zeven jaar ouder, geen kind meer, maar ook nog geen volwassene. Ertussenin, *gasku*, zoals áhkku altijd zei. Haar oma had voor alles een woord, maar alleen in het Samisch. In het Zweeds kende ze niet genoeg woorden, vond ze zelf. Maar soms kon ze geen Samisch spreken zonder er Zweeds doorheen te moeten mengen.

De volwassenen zeiden dat Mattias op haar moeder leek. Hij was lang, net als zij, en ze zeiden dat hij al groot was, maar Elsa vond dat hij er in zijn gezicht uitzag als een klein jongetje. Haar moeder en Mattias hadden dezelfde donkere haarkleur en soortgelijke ogen. Maar Mattias' ogen waren waakzamer.

Hij doorzocht de kledingkast in de hoek van Elsa's kamer, maar zei niet waarnaar hij op zoek was.

'Heb je hem gezien?' vroeg hij zonder zich om te draaien. 'Was het Robert Isaksson?'

Ze lag onder de dekens en het oor bevond zich in haar hand. Ze kon het niet te stevig vasthouden, want dan werd het zweterig en niet zo soepel en donzig als het moest zijn. Maar ze durfde het niet goed los te laten.

'Je moet praten, anders denken ze dat je gek geworden bent en naar het ziekenhuis moet.'

Mattias stampte rond als een onrustig rendier. Het was broeierig onder het dekbed want áhkku had de verwarming in haar kamer hoger gezet. Voor haar was warmte de oplossing voor alles. Niet

zozeer nabijheid, want ze had moeite om haar armen op te tillen als ze werd omhelsd. Het was ongemakkelijk om iemand te knuffelen die dat niet terugdeed, maar als Elsa haar armen om haar hals sloeg, liet ze ze daar wel liggen. En af en toe bewogen haar vingers zich wat schuchter over Elsa's rug.

Niemand had er nog een opmerking over gemaakt dat het Elsa's rendier was, het rendier dat *ze* zelf had gemerkt. Met het kleine mes dat ze altijd aan haar riem had hangen. Haar vingers streelden de inkepingen in het oor. Ze kon het merkteken uittekenen, uitsnijden en voor zich zien. Dat wat van haar was, van hen, van haar familie. Ze liet haar wijsvinger over de kleine snijrand glijden en herinnerde zich hoe moeilijk het was geweest om het voor elkaar te krijgen. De grotere snede met afgeronde rand zou eenvoudiger zijn geweest, net als de snede van iets minder dan een centimeter die het puntje van het oor splitste.

Ze wilde het Mattias echt graag vertellen, maar dan zou hij iets doms gaan doen, wist ze. Toen hij nog op school zat, was dat altijd zo. Hij verdedigde zichzelf, maar dat kon niemand iets schelen, hij kreeg toch de schuld. Volgens áhkku was Mattias net als áddjá op zijn leeftijd. Haar opa vocht ook altijd op het schoolplein. Maar Mattias kon geen volwassen man verslaan. En hém al helemaal niet. Hij was lang, langer dan wie dan ook, en hij had brede schouders en grote handen.

Mattias wreef met zijn vingertoppen over zijn hoofd en ijsbeerde.

'Je hoeft alleen maar te knikken, *unna oabba*. Dan weet ik dat hij het was.'

Elsa moest doodstil blijven liggen om niet per ongeluk te knikken. Ze sloot voor de zekerheid haar ogen, maar dat maakte Mattias boos. Ze hoorde hem snuiven en het was maar beter om weer te kijken.

Misschien kon ze niet meer praten. Zo voelde het wel. Alsof de woorden niet langer uitgesproken konden worden. Het maakte haar bang; het was belangrijk om op school te kunnen praten.

Ze schraapte haar keel, probeerde het een beetje en Mattias hield zijn ogen op haar gevestigd. Ze wilde hem niet teleurstellen, maar ze wilde ook niet dat hij dood zou gaan.

‘Waarom moest je daar ook in je eentje naartoe skiën?’ siste hij ten slotte.

Toen moest ze hard slikken, en aan iets heel anders denken.

4 - NJEALLJE

's Avonds had haar vader de deur van haar slaapkamer op een kiertje geopend. Elsa had haar ogen gesloten en rustig geademd, alsof ze sliep. Ze wist dat hij het was, had zijn voetstappen herkend. Toen had hij de deur weer achter zich dichtgedaan, voorzichtig, maar het kraakte toch.

Toen er daarbuiten niemand meer te horen was, was ze rechteop in bed gaan zitten en had haar ogen aan de duisternis laten wenen. Haar nachthemd zat aan haar rug geplakt en ze trok het uit. Ze kreeg kippenvel en gleeed geruisloos uit bed. Ze sloop naar het raam met uitzicht op het meer. Het waaide hard en de wind gierde tussen de huizen die verspreid rond het meer lagen. De straatlantaarn aan de rand van het dorp had de hik. Het licht flikkerde. De gemeente had besloten dat er geen lichten meer zouden branden tot aan de weg voor hun huis. Dat werd te duur, was de enige verklaring die Elsa te horen had gekregen. Dus nu was alleen het dichter bebouwde deel van het dorp verlicht. Bij hen, aan het uiteinde van het meer, was de lantaarnpaal uit. Haar vader had in plaats daarvan zijn eigen verlichting op het huis aangebracht, die aanging als iemand het erf op kwam. Elsa sloop af en toe de veranda op als ze de duisternis buiten te eng vond. De schijnwerper verlichtte dan het hele erf en niemand kon zich verstoppen.

Hun huis was niet groot. Zij en Mattias hadden elk een eigen kamer en haar vader en moeder hadden hun gezamenlijke slaapkamer, ook al sliep haar vader meestal in de woonkamer

op een matras die hij 's ochtends weer oprolde. Elsa kon hem daarvandaan horen snurken en als ze 's nachts wakker werd en er klonk geen gesnurk, dan werd ze bang en moest ze opstaan. Dan stond haar vader vaak bij het fornuis met een koffiekopje in zijn hand, ook al was het midden in de nacht. Hij was grauw in zijn gezicht en zijn stoppelbaard begon grijs te worden. Hij was over het geheel grijzer geworden.

Áhkku en áddjá woonden in het huis naast hen. Als ze haar neus tegen haar raam drukte, kon ze een stukje van hun huis zien. Dat was ook klein en áhkku had gezegd dat het ergens in de jaren vijftig door de staat was gebouwd, toen rendierherders zich meer moesten gaan vestigen. Elsa wist niet wat dat betekende en áhkku spugde het woord uit wanneer ze het zei. Ook al was het helemaal niet de bedoeling dat Elsa over dat soort dingen zou horen, maar dat deed ze wel.

Áddjá had het huis overgeschilderd in een zonnig geel. Hij wilde het uitbouwen, maar de mannetjes in de stad die over de huizen gingen, hadden geen toestemming gegeven. Dus had hij een al even geel schuurtje gebouwd en sliep daar vaak. Wanneer Elsa erover nadacht, waren er niet veel volwassenen die bij elkaar sliepen. Maar de vaders waren dan ook voor lange periodes weg met de rendieren.

Tussen de huizen stond de wigwamvormige houten hut waarin ze het vlees rookten. De stukken vlees werden vervolgens in lange rijen aan staaldraad aan het dak van de voorraadschuur gehangen om in de wind te drogen. Het water liep Elsa in de mond wanneer ze aan *goike biergu* dacht. Op hun erf stonden quads, aanhangers, twee auto's, twee scooters en onder het afdakje van de voorraadschuur stond nog een oude scooter die eigenlijk verkocht had moeten worden. De achterburen van áhkku en áddjá hadden geklaagd dat hun erf er 'niet uitzag'. Elsa had ze over 'het erf van die Lappen' horen praten. De burenen vonden het fijn om hun gazon keurig bij te houden en bloemen te planten. Ze hielden van rust, dus wanneer Gabo blafte, werden ze nog bozer. Maar

honden blaffen nu eenmaal, dat wist iedereen. Elsa zou willen dat Gabo nu bij haar in haar kamer was, zodat ze haar neus in haar vacht kon boren. Ze had het teefje mee moeten nemen naar de kraal en haar op hem los moeten laten.

Gabo was een mix van verschillende rassen, maar was vooral een Aussi, de beste rendierhonden die er bestonden, en ze kon gevaar al van kilometers afstand ruiken.

Elsa leunde met haar gezicht tegen het raam. De wind blies tegen de muren van het huis. Misschien wilde die hen ook verplaatsen. Hen ergens anders heen blazen.

Er klonk gemompel uit de keuken en ze sloop naar de deur en drukte haar oor tegen het koele, witte oppervlak.

‘We moeten vannacht bij toerbeurt bij de kraal aanwezig zijn.’ Haar vaders stem was scherp. Zo klonk hij vaak als hij aan het bellen was.

‘Nu waait elk verdomd spoor weg en de politie heeft ook geen tijd om te komen.’ Hij zweeg even. ‘Ik weet dat het zondag is, maar sinds wanneer werkt de politie niet meer op zondag?’

Het werd stil en toen sprak hij met gedempte stem en kon ze alleen nog maar wat losse woorden opvangen.

‘Het was Elsa’s... vond... De oren waren weg... geschokt.’

Haar wangen werden warm. Het was de eerste keer dat iemand zei dat het haar rendier was. Het was alsof ze hadden gehoopt dat ze niet door had gehad welk rendier het was. Maar natuurlijk wist ze het. Ze was negen. Ze herkende haar rendier.

Haar vader zei zijn naam, Robert Isaksson, en ze kreeg kippenvel op haar armen.

‘Nee, Elsa heeft hem niet gezien.’

Ze dook onder de dekens en kneept hard in het ruwe dekbedovertrek, dat nieuw was en oncomfortabel om onder te slapen. Ze had niet gelogen. Je mond houden was niet hetzelfde als liegen. Het was gewoon je mond houden.

5 - VIHTTA

Het rook naar koffie en natte hond in de keuken, maar Gabo was alweer naar buiten gelaten. Elsa onderdrukte een geeuw toen ze aan de keukentafel ging zitten, waar haar vader en Mattias al zaten. Zoals gewoonlijk kon haar moeder 's ochtends niet gaan zitten. Ook bij het avondeten had ze daar geen rust voor. Maar het was nog steeds niet zo erg als met áhkku, die altijd bij het fornuis stond en een extra portie *suovas* bakte of de aardappelen controleerde met haar breinaald.

'Ik kom eraan,' zei haar moeder altijd als Elsa haar vroeg om te gaan zitten.

Maar ze kwam niet en wanneer ze eindelijk ging zitten, waren de anderen al klaar.

Nu rommelde ze in de vriezer en probeerde de broden te vinden die ze vorige week had gebakken. Op het fornuis floot de koffieketel alarmerend. Haar vader stond vlug op met een boterham in zijn mondhoek hangend, zodat de kaas er bijna af viel, en haalde de ketel van het vuur. Haar moeder wierp hem een geïrriteerde blik toe. Ze was goed in afkeurend kijken. Er werden deze ochtend veel bliken over de tafel uitgewisseld. Haar vader schudde zijn hoofd, begreep waarschijnlijk niet wat hij verkeerd had gedaan. Mannen deden dat zelden. Dat had áhkku vaak tegen haar gezegd. Áhkku was zelfs nog beter in afkeurend kijken. Ze deed alles een stukje beter dan haar moeder. Dat was gewoon zo.

'Jij gaat mee naar de politie,' zei haar vader kortaf.

Elsa pauzeerde even met het melkglas tegen haar mond en

keek naar hem. Hij had zich geschoren. Hij had donkere kringen onder zijn ogen en zijn oogwit was rood, maar zijn kin was glad en glom bijna.

‘Waarom?’

‘Je moet hun vertellen waar je het rendier hebt gevonden.’

Ze staaarde hem aan.

‘Ja, jouw rendier,’ verduidelijkte hij. ‘Ik wil gewoon dat ze begrijpen wat je hebt doorgemaakt. En misschien heb je ook wel iemand gezien?’

Toen kneep zijn keel dicht. Hij kon haar niet in de ogen kijken.

‘Deze keer hebben ze gewoon een rendier gedood om ons te tergen. En de politie zal het verschil niet begrijpen. Ze zullen denken dat het ons om het geld gaat! Als ze al geloven dat het ons rendier is.’ Mattias’ stem trilde. Niet dat hij zou gaan huilen. Hij was boos en Elsa durfde hem niet aan te kijken.

‘Hou op!’ beet haar vader hem toe. ‘Niet nu.’ Hij knikte licht in Elsa’s richting.

‘Maar het is waar!’ Mattias schommelde heen en weer op de grenen stoel en liet tegelijkertijd het glas sap in zijn hand balanceren.

Haar moeder ruimde de boter op, wikkelde de kaas in een plastic zakje en liet de kaaskruimels in de gootsteen vallen. Ze haalde het melkpak en het pak sap weg, veegde de kruimels nonchalant op en haalde koffiekopjes voor haarzelf en Elsa’s vader tevoorschijn.

Elsa dronk haar melk oneindig langzaam terwijl ze erover nadacht hoe verkeerd het was om tegen een politieagent te liegen. Gevangenis-verkeerd of gewoon een beetje verkeerd? Volgens Mattias loog de politie altijd tegen hen, dus waarom zou zij niet hetzelfde kunnen doen? Ze dacht aan het oor dat ze voorlopig onder haar bed had verstopt, onder haar kleren. Ze had het een poosje vastgehouden voordat ze in slaap was gevallen, maar durfde het niet in haar bed te bewaren, aangezien haar moeder haar altijd moest wekken.

De wandklok tikte luid. Haar moeder ging eindelijk zitten.

‘Ik denk dat het beter is dat we zeggen dat het Mattias was. Zij is te klein.’

De stoelpoten landden met een bons op de grond en Mattias zette het sapglas met een klap neer.

‘Zeker! Ik doe het wel.’

Elsa keek verlangend naar de hoofdweg. Als ze daar nu toch stond, met Anna-Stina, wachtend op de bus. En niet aan de politie hoefde te denken of aan dat ze degene die van haar was was kwijtgeraakt.

Haar moeder wreef over haar slapen en Elsa keek naar de grijze plukken haar die in het donker opsprongen. Ze vormden zilveren strepen. Misschien stond haar moeder ook op het punt iemand anders te worden, net zoals Elsa in het bos. Want ze kende haar niet echt meer terug. Ze huilde vaak en schold nog meer, meestal op Mattias, die dan ineendoek en verdween.

Haar moeder werd *rivgu* genoemd. Zo werd er met boze tongen gepraat over vrouwen die geen Sami waren. Haar moeder kwam uit de stad. Marika uit de stad. Elsa geloofde dat van *rivgu* niet, want haar moeder sprak immers Samisch, naaide kolts, had haar eigen kolts en was een rendierhoeder. Maar ze had gezegd dat ze alles had moeten leren toen haar vader besloot dat hij háár wilde.

‘Hij wist het echt zeker en je weet het, als papa eenmaal iets heeft besloten, kan niemand hem op andere gedachten brengen.’ En toen lachte ze.

Het is lang geleden dat ze Elsa eraan herinnerde hoe liefde kon ontstaan. Nu hingen er meestal stekeligheden in de lucht.

Het was niet altijd slecht bedoeld wanneer het woord *rivgu* gebruikt werd, je moest goed luisteren naar hoe het gezegd werd. Het kon zijn dat alleen maar werd uitgelegd dat haar oorsprong niet Sami was. Omdat het belangrijk was om te weten wie familie van wie was.

Toen haar moeder met haar vader trouwde en Mattias vervolgens kwam, werd het woord *rivgu* steeds minder gebruikt. Zij

kon toen ook een kolt gaan dragen. Áhkku had dat uitgelegd. Elsa hield niet van het woord rivgu. En haar moeder had gezegd dat de mensen niet wisten waar ze het over hadden.

‘Ik ben ook een echte Sami,’ had ze op een avond in Elsa’s oor gefluisterd toen ze nog verhaaltjes voorlas.

Elsa, die nooit iets anders had gedacht, had zwijgend kennisgenomen van de informatie. En haar moeder had er plotseling verschrikt uitgezien. Alsof ze het over iets had gehad wat geheim was.

‘Je bent nog te klein,’ had ze gemompeld.

‘Wij zijn hetzelfde,’ had Elsa vastberaden gezegd.

Mattias beweerde dat het onmogelijk was om je gebeurtenissen van vóór je zesde levensjaar te herinneren, maar Elsa wist het nog.

Dat met rivgu had ze ook eens in het dorp gehoord toen iemand terloops over haar moeder sprak. Toen ze thuiskwam en het had gevraagd, had haar moeder gelachen om de oude roddeltantes. Het was geen echte lach geweest, want Elsa wist hoe het klonk als die van onder uit haar buik opborrelde.

Rond dezelfde tijd had ze zich gerealiseerd dat áhkku en áddjá eigenlijk een naam hadden en dat oma en opa die ook hadden.

Elsa was altijd het beste geweest in het Samisch, beter dan in het Zweeds, dus haar tong voelde zich het prettigst in het buurhuis. Daar was het makkelijk om te praten en te zeggen wat je wilde zeggen. Bij oma en opa in de stad was het moeilijk. Op school raakte ze gewend aan het Zweeds. Hoewel het een Samischool was, waren er toch klasgenoten die liever Zweeds spraken.

Ze kon zich niet langer in haar herinneringen verbergen toen haar vader naast haar zijn keel hard schraapte.

‘Elsa gaat met me mee. Als we nu beginnen te liegen en het komt uit, dan zullen we nooit meer worden geloofd of enige gerechtigheid krijgen.’

Hij wachtte haar moeders reactie niet af, maar stond vlug op om zijn koffiekopje om te spoelen.

Mattias haalde zijn schouders op en zuchtte. Haar moeder staarde naar haar vaders rug en Elsa voelde haar ontbijt weer omhoogkomen. Ze slikte een paar keer.

Haar vader ging naar zijn slaapkamer en haar moeder stond op en liep ook weg.

‘Elsa! Het ruikt vies in je kamer. Ben je weer half opgegeten fruit of een natte handdoek in je tas vergeten, of wat is het?’ Haar moeder kwam terug met een frons in haar voorhoofd.

Het oor! Daar rook het waarschijnlijk naar. Zelf had ze niets gemerkt.

‘Ja, het zou iets kunnen zijn wat ik vergeten ben. Ik zal even kijken,’ mompelde ze.

Haar moeder liep verder naar haar eigen slaapkamer en Elsa rende naar haar kamer. Ja, misschien stonk het wel een beetje. Ze moest het oor zodra ze uit school kwam naar de voorraadschuur brengen. Daar zou het goed kunnen drogen. Ze maakte vlug het kleine groene sieradendoosje van haar halsketting leeg en legde het oor erin. Toen zette ze het doosje in de boekenkast met twee boeken erop. Nu zou er vast geen stank meer uit naar buiten kunnen sijpelen.

Ze liep terug naar de keuken. Er klonk een geïrriteerd gemompel uit de slaapkamer van haar vader en moeder.

Ze leunde op de keukentafel om de bushalte te kunnen zien. De haltepaal was bijna helemaal met sneeuw bedekt. De sneeuwschuiver was ’s ochtends voorbijgereden en had de sneeuw in wallen opgehoopt.

Anna-Stina stond daar in haar eentje. Er waren maar twee meisjes in het dorp die naar de Samischool gingen, Anna-Stina en Elsa. De rest ging naar de Zweedse dorpschool die ernaast lag. Anna-Stina was twee jaar ouder dan Elsa en zat in de vierde, maar ze konden het toch goed met elkaar vinden. Dat moest ook haast wel als je niemand anders had.

Ze nam een beslissing, haastte zich de gang in en trok haar jack aan. Ze stak haar voeten in de nog te grote laarzen zonder ze vast

te binden, wikkelde haar sjaal twee keer om haar nek, trok haar rode muts ver over haar voorhoofd en nam haar wanten in haar ene hand en haar schooltas in de andere en even later stond ze buiten. De sneeuw op de trap kraakte onder haar schoenen en ze sloeg de laatste trede over. Een geluid weerklonk boven het bos, de bus kwam eraan. 's Ochtends was het zo stil dat een bus op enkele kilometers afstand te horen was. De kou beet in haar wangen en haar longen trokken samen. Het was misschien wel tegen de min twintig.

Ze rende naar de weg en Anna-Stina zwaaide.

6 - GUHTTA

Mattias startte de Phazer en trok de windkraag over zijn neus en zijn muts ver over zijn voorhoofd en oren. Alleen zijn ogen waren zichtbaar en die traanden van de koude lucht totdat hij zijn sneeuwscooterbril opzette. Zijn jack kraakte van de kou. Alle bewegingen werden stijver en ondanks de kleding was zijn lichaam koud. Niet dat hij verkleumde, maar toch.

‘Je helm!’ riep zijn moeder toen hij zich klaarmaakte om te gaan.

‘Jaah!’

Hij drukte het gaspedaal hard in en het geluid van de motor en de trillende kracht onder hem waren precies wat hij nodig had. Hij baande zich een weg tussen de berken, dook voorover en leunde opzij in de bochten om niet vast te komen zitten.

Op de rivier kon hij zijn snelheid nog wat opvoeren. Als hij nog een seconde langer thuis was gebleven, zou hij iets hebben kapotgeslagen. Hij was hen allemaal zo ontzettend zat. Het was zo verdomd laf! Iedereen wist wie hun rendieren stal en doodde, maar ze deden niets.

Hij richtte zich op de grote hobbel, wilde de scooter laten vliegen. Tweehonderd kilo aan machine werd opgetild en de sprong was de langste die hij ooit had gemaakt. De sneeuw wervelde om hem heen bij de landing en hij spande elke spier in zijn lichaam aan om de controle te behouden. Zijn verste sprong en niemand die het gezien had.

‘Fuck!’

Zijn schreeuw weergalmde door de omringende bossen. Hij gaf extra gas, had een lange weg met sneeuwscootersporen voor zich. De rivier kronkelde tussen de dorpen en verbond die met elkaar. 's Zomers reed hij er met zijn sneeuwscooter overheen. Zelfs dan was zijn hartslag niet veel hoger, want hij wist wat hij deed. Wist hoeveel gas hij moest geven om hem drijvende te houden. Er was niets wat hij niet voor elkaar kreeg. Hij reed al sinds zijn vijfde scooter en hoe ouder hij werd, hoe vaker hij in zijn eentje wegglipte. Zijn moeder kon boos worden, maar zijn vader begreep het wel - hij was net zo geweest. Zei kalm tegen haar dat Mattias op de scooter moest kunnen rijden. Ze zeurde dat het verboden was, zelfs nog toen hij vijftien was geworden en het legaal was, en werd nog net zo vreselijk boos als hij ervandoor ging.

Hij naderde het buurdorp en remde af. Er kwam rook uit de schoorstenen en er klonk geblaf toen hij een paar huizen passeerde, maar verder was het oorverdovend stil, net als wanneer de dorpen bedekt waren met sneeuw.

Hij had niet echt een plan, wilde gewoon naar zijn huis toe rijden. Zien waar die klootzak naartoe ging met de rendieren die hij had gedood. Maar het risico bestond altijd dat hij zich niet zou kunnen inhouden. Hij vocht niet onnodig, maar soms moest hij wel. Dat smeulende gevoel bevond zich nu ook in zijn buik. Hij zou iemand moeten bellen, er niet in zijn eentje naartoe moeten gaan. Het was algemeen bekend dat Robert Isaksson gestoord was. Net als diens vader, die altijd bezopen was. En zij waren met zijn tweeën en hij was alleen. Toen die gedachte tot hem doordrong, begon hij te aarzelen. Dat maakte hem nog bozer.

De Phazer ronkte bij het stationair draaien. Hij deed de windkraag omhoog en leunde opzij terwijl hij zijn neusgat leegde.

Wat hielp het om zijn huis te zien? Ook deze keer zou het de politie geen flikker kunnen schelen.

‘Verdomme!’

Hij draaide het stuur scherp naar rechts. Ging weer op huis aan en keek hoe de snelheidsmeter omhoog schoot.

7 – ČIEŽA

Het rook zurig van de natte skibroeken en zweterige fleecetruien die aan een haakje voor het klaslokaal hingen. Door het raam klonken stemmen, gelach en geschreeuw vanaf het schoolplein. In het Samisch en Zweeds. Elsa kleedde zich langzaam aan. Deed de gebreide grijze trui over haar hoofd zodat haar haren als een statisch aureool uitstonden rond haar gezicht. Haar pony plakte aan haar voorhoofd.

Ze zag hem daarbuiten. Markus, die familie van hém was. De maandagen waren het ergst, omdat ze dan tegelijk pauze hadden. Misschien wist hij wat zij gezien had. Het bloed aan zijn mes en het oor in zijn mond. Wat gebeurde er met mensen die te veel hadden gezien? Ze had gelezen wat iemand op haar vaders Facebookpagina had geschreven. Een dode Lap is een goede Lap. Daarna had ze niet meer op haar vaders tijdlijn gekeken, ook al wilde ze het graag zien wanneer hij mooie plaatjes uit het rendierbos plaatste.

In de keuken thuis lagen in de derde keukenla bij de vaatwasser papieren van de politie. Dat had Mattias gezegd. In die la lag alles wat bij verschillende soorten noodsituaties nodig kon zijn. Pleisters, tape, scharen, paracetamol, vergrootglazen, lokaas, blaarpleisters en flesopeners. Je moest voorzichtig zijn met het geelrode lokaas zodat je niet vast kwam te zitten in de haken. Elsa had haar vader haar moeder zien opereren toen een stuk kunstaas vast was komen te zitten in haar duim toen ze aan het vissen waren in de rivier. Het was belangrijk om dan de weerhaken

te verwijderen door de kromming van de haak met een nijptang af te knippen en vervolgens het rechte deel, dat in de vinger zat, eruit te trekken.

Elsa had de politiepapieren niet gezien, maar ze dacht nu dat ze die misschien eens moest bekijken. Eén keer kwam er een politieagent bij hen thuis die dingen op een notitieblokje noteerde. Er waren geruchten over een slachtplaats geweest en ze had dat vreemd gevonden omdat het niet eens slachttijd was. Het was in die tijd dat ze een naam had gehoord die vaak zou terugkeren. Hij was gevaarlijk, maar op welke manier werd niet gezegd. Nu wist ze het. Robert Isaksson uit het buurdorp was een rendiermoordenaar.

Ze had haar vader en moeder gevraagd naar de agent die in hun keuken had gezeten en ze hadden gelachen, ietwat gespannen, en gezegd: het was niks, unna oabba. Unna oabba, klein zusje. Als je klein was, hoefde je niet alles te weten. Zo simpel was het. Ze noemden haar haast nooit Elsa, haar ouders noch Mattias. Ze was hun unna oabba.

Markus staaarde naar het raam en Elsa schoof vlug een stukje opzij op de bank. Haar hart ging wild tekeer. Hij was naar haar op zoek! Zat Mattias hier nog maar op school. Die zou haar beschermd hebben. Ze wist dat Mattias en Markus vorig jaar een keer hadden gevochten. Markus had veel vrienden meegebracht en ze hadden Mattias geschopt. Hij had een hele week lang een dikke lip gehad. Haar vader had aangifte gedaan bij de politie en de school gebeld, maar had slechts te horen gekregen dat iedereen toch weet hoe jongens zijn.

Ze strikte haar schoenveters met beverige vingers. De minuten tikten voort en binnenkort zou de pauze voorbij zijn. Ze hoefde misschien helemaal niet naar buiten te gaan.

Markus was nu op de sneeuwhoop voor het raam geklommen en toen hij op de ruit ademde, vormde zich een waas dat langzaam verdween en dan verscheen het weer. Zijn blik was donker. Onder zijn kin had hij een cluster van puistjes. Hij maakte geen

dreigende gebaren, nee, hij staaarde alleen maar totdat ze naar haar schoenen moest kijken.

Een sneeuwbal trof de ruit met zo'n kracht dat het tot in de gang door dreunde en ze dook ineen. Markus draaide zich lachend om en verdween in de sneeuwhoop. Elsa schopte haar schoenen uit, tilde haar benen op het bankje en rolde zich op tot een bal. Ze sloeg haar armen om haar onderbenen en drukte zo hard dat de lucht uit haar longen werd geperst. Ze leunde met haar voorhoofd tegen haar harde knieschijven.

'Wat is er?' Anna-Stina stond aan het einde van de gang.

'Mijn buik doet pijn.'

'Zal ik de juf halen?'

Elsa schudde haar hoofd.

'Is er iets gebeurd?'

Elsa zag haar rendier weer voor zich. Had er spijt van dat ze het oor niet mee naar school had genomen. Ze had er behoefte aan het dons in haar handpalm te voelen. En plotseling kwamen de tranen. Haar wangen werden nat en haar neus begon te lopen en haar keel deed achterin pijn, verkrampte.

Anna-Stina zette aarzelende stappen in haar richting. Elsa ging op het bankje liggen, alsof ze er de kracht niet meer voor had om te blijven zitten. Haar voorhoofd werd zweterig. Het was zwaar om zoveel te huilen.

De deur van een klaslokaal ging open en Marja kwam naar buiten. Ze ging op haar knieën zitten en veegde de haarlokken uit Elsa's gezicht.

'*Mii lea dáhpáhuvvan?* Anna-Stina? Wat is er gebeurd?'

'Ik weet het niet. Ik kom er net aan.' Anna-Stina klonk zielig. Elsa was klein voor haar leeftijd en Marja tilde haar probleemloos op en liep met haar door de gang naar de lerarenkamer. Elsa had haar armen slap naar beneden hangen, alsof al het leven uit haar weg was gevloeid. Marja rook vaag naar sigarettenrook. Elsa had altijd al het vermoeden gehad dat de juf stiekem rookte in het klaslokaal. Tijdens pauzes luchtte ze het lokaal altijd met de

ramen wijd open, ook al was het buiten ijskoud. Elsa rilde altijd wanneer ze binnenkwam en op haar koude stoel ging zitten.

Toen Marja haar op de rode bank in de lerarenkamer neerlegde, kwamen er veel bezorgde gezichten voorbij fladderen. Er werd in het Samisch en Zweeds gesproken. Iemand zei dat ze haar ouders moesten bellen. Elsa schudde heftig haar hoofd. Marja streelde haar haar. En toen moesten de tranen er weer uit.

‘Maar kleintje toch, lieverdje, wat is er gebeurd?’

Elsa pakte Marja’s nek vast en trok haar dichterbij.

Ze fluisterde.

‘Mijn rendier is dood.’

‘Hoe dan? Is het aangereden?’

‘Nee. Ze is vermoord.’ Toen ze het hardop zei, was het zo heftig dat ze probeerde de woorden terug te zuigen, het terug te nemen. Maar Marja sperde haar ogen al wijd open en het was te laat.

‘Vermoord?’

‘Zeg het niet hardop. Vertel het aan niemand!’

Marja veegde Elsa’s natte wangen af met haar handpalm. Ze had ook rendieren, zij begreep het. Dat gold niet voor iedereen, maar Marja begreep het.

‘Ik weet niet of ze met opzet gedood is. Maar ze zat onder het bloed. En was dood.’ Ze kon de juffrouw niet in de ogen kijken toen ze loog.

Marja balde haar vuist, maar ontspande zich weer en streelde Elsa over haar voorhoofd.

‘Je voelt warm aan. Je had vandaag thuis moeten blijven.’

Elsa knikte en plotseling was ze zo moe en moest ze haar ogen sluiten.

‘Mag ik hier blijven tot de bus komt?’

Ze kneep haar ogen halfdicht en zag Marja op haar horloge kijken.

‘Zal ik je ouders niet bellen zodat ze je komen ophalen?’

Elsa schudde haar hoofd, maar deed haar ogen niet open.

‘Nou, rust dan maar wat. Ik haal je straks weer op.’

Ze greep Marja's pols vast.

'Zeg niets over mijn rendier. Tegen niemand.'

Marja keek misnoegd, maar knikte.

Het geroezemoes in de lerarenkamer was slaapverwekkend en verdovend. Elsa probeerde wakker te blijven, maar dat was onmogelijk. Het was alsof ze onder de keukentafel lag terwijl de volwassenen praatten. En de bank die muf rook, was zo zacht.

8 - GÁVCCI

Toen Elsa wakker werd, zat áhkku daar. Ze was een klein, oud vrouwtje, van slechts een paar turven hoog. Ze had een gebreide, gespikkelde muts op haar hoofd en de rits van haar blauwe gewatteerde jack was half naar beneden. Áhkku had een stoel bij de bank getrokken en zat daarop met haar voeten te bungelen. Ze had haar mooiste schoenen aan, *nuvttahat*, die ze zelf had genaaid van de witte rendierhuid.

Ze zag er niet in het minst bezorgd uit, zoals alle andere volwassenen als er iets mis was.

‘Wat doe jij hier?’ vroeg Elsa.

Áhkku knikte richting Marja, die bij het aanrecht stond en een theezakje in haar mok doopte.

‘Zij belde.’

Elsa ging rechtop zitten en deed een haarlok naar haar mond, waar ze aan sabbelde. Anna-Stina zei altijd dat het smerig was om op je eigen haar te sabbelen, maar Elsa vergat het vaak en deed het dan toch.

‘Wat zei ze?’

‘Dat je waarschijnlijk koorts hebt.’

Áhkku boog zich naar voren, voelde aan Elsa’s voorhoofd en schudde haar hoofd. Haar moeder gebruikte altijd haar lippen en drukte die dan zachtjes tegen haar voorhoofd.

‘We gaan,’ zei áhkku, en ze leek verlangend om weg te komen.

‘Marja zei dat jullie samen op mijn school zaten. Toen het nog een nomadenschool was.’

Elsa had moeten weten dat ze daarover haar mond moest houden. Áhkku wilde niet over de nomadenschool praten. Ze vond het onnodig dat er boeken geschreven werden of zelfs maar gesproken werd over de scholen waar de kinderen van de rendierhoeders gedwongen werden naartoe te gaan. Ze bromde vaak dat er niets goeds kwam van alles weer naar boven halen.

In de gang begon ze snel te ademen. Ze opende haar jack en wapperde ermee.

‘Nou, schiet op en ga je spullen halen.’

Elsa pakte áhkku’s hand en trok eraan. Haar knokkels voelden aan als het schuurpapier dat áddjá in de garage had liggen.

‘Wil je mijn tekening niet zien? In het klaslokaal.’

Elsa tuurde de gang door, die donker was. Markus zou zich daar kunnen bevinden. Ze drukte op het lichtknopje en het knetterde en flikkerde boven hen toen de tl-verlichting aanging. Áhkku leunde tegen de muur en op haar bovenlip hadden zich kleine zweedruppels gevormd.

‘Alsjeblieft,’ zei Elsa. ‘Anders moet je in ieder geval hier blijven. Je mag me niet alleen laten.’

Áhkku porde haar tussen haar schouderbladen en begon te lopen. Elsa hervond onmiddellijk de veerkracht in haar benen.

Voor het klaslokaal trok ze haar skibroek en jas aan en glimlachte de hele tijd naar áhkku. Haar sokken raakten opgestroopt bij de tenen terwijl ze haar voeten in haar laarzen stopte. Ze pakte áhkku’s hand weer en deed de deur open. Achter in het klaslokaal hingen de tekeningen op een rij. Elsa rende erheen en wees.

‘Dit ben jij! Zie je?’

Maar áhkku keek niet. Ze had haar ogen stevig op de vloer gericht en hield zich met een klauwachtige greep aan de deurpost vast.

Elsa was even van haar stuk gebracht, maar ging op haar tenen staan en maakte de spelden los die de tekening op zijn plaats hielden.

‘Kijk! Dit ben jij,’ zei ze, terwijl ze het vel papier dicht bij áhkku’s gezicht hield.

Áhkku gluurde met één oog en knikte. Misschien vond ze het niet leuk dat Elsa haar in haar zwarte kolt had geschilderd. Ze had de blauwe moeten kiezen. Ze liet haar hand zakken en liep met langzame stappen terug naar de muur. De tekening kwam scheef te hangen toen ze hem weer opprikte, maar dat moest maar.

Toen ze buiten kwamen, sloeg de kou hun tegemoet. De droge lucht drong in haar neus en Elsa moest hoesten. Áhkku was al in de auto gaan zitten en de uitlaatgassen vormden een paddenstoelvormige wolk. De stoelzitting was koud en er zaten ijskristallen op het raam. Áhkku ging aan de binnenkant van het raam met de ijskrabber tekeer en mopperde zachtjes terwijl het ijs over hun benen en de versnellingspook wervelde. Ze ging naar buiten en krabde de voorruit net zo hard. Ze leunde over de motorkap heen, maar kon nog steeds het midden van het raam niet bereiken. Een witte strook ijs bleef over. De blazer stond op volle toeren, maar de lucht was ijskoud en het haalde niets uit. Áhkku was nu bezig met de achterruit en was flink aan het krabben terwijl áddjá had gezegd dat ze dat niet mocht doen. Eenmaal in de auto deed ze haar veiligheidsgordel niet om en ze bleef veel te lang in de eerste versnelling. Áhkku kon niet over het stuur kijken, maar in plaats daarvan tuurde ze erdoorheen als een uil met een gebogen kop.

Het was zwart als de nacht buiten, maar het was nog niet eens middag. Áhkku trok haar muts af en Elsa zag dat haar haar helemaal bezweet was. Ze had haar lange vlecht tot een knot in haar nek gerold.

Het was onduidelijk of áhkku eigenlijk wel een rijbewijs had. Op een dag was ze gewoon begonnen met autorijden, had haar vader verteld. Zelf zei ze dat ze lang geleden een spoedcursus in de stad had gevolgd, maar pas was begonnen met autorijden toen ze vond dat het nodig was. En dat was samengevallen met het moment dat áddjá zijn been had gebroken bij een sneeuwscoo-

terongeval in hetzelfde jaar dat Mattias werd geboren. Niemand leek te weten of dat waar was. Haar vader zei altijd dat het wel zou blijken als ze ooit bij een controle zou worden aangehouden. Tot dan toe was dat niet gebeurd. Maar de dorpen interesseerden de politie ook niet zoveel, dus dat was niet zo vreemd.

‘Je vader belde. We moeten naar het politiebureau.’

Áhkku had eindelijk volledig zicht door de ruit en drukte het gaspedaal nog harder in. Met sneeuw beladen sparren en berken bogen zoals gewoonlijk voor hen, maar je kon het in de vaart nauwelijks zien. De sneeuwploug was langs geweest en de weg leek breder dan hij was. Een paar decimeters te ver en je zou in de greppel kunnen belanden. Maar áhkku gaf daar niet om; ze reed midden op de weg en liet alle anderen uitwijken.

Een tegemoetkomende vrachtwagen schakelde zijn groot licht uit, maar Áhkku vertikte het om hetzelfde te doen. Hoe moet ik anders de elanden zien, bromde ze. Het is wel genoeg als een van ons ze uitdoet. De truck knipperde met zijn lichten om aan te geven dat áhkku haar dimlichten aan moest doen. Toen ze dat niet deed, deed hij ook zijn lampen weer aan en toen was het als het witte licht zien dat je naar de hemel zou voeren. De truck had zowel boven als onder lampen. Het was alsof ze door de bliksem werden getroffen en Elsa en áhkku sloten hun ogen toen de vrachtwagen voorbijdenderde.

‘Wat een idioot!’ snoof áhkku.

Elsa was verblind geraakt en zag niets, maar deed haar ogen weer open.

‘Ik wil niet naar de politie.’

‘Je hoeft alleen maar te zeggen dat jij het rendier hebt gevonden en waar.’

‘Verder niets?’

Áhkku wierp een snelle blik op haar.

‘Was er dan nog iets?’

Elsa trok haar lippen naar binnen en beet met haar tanden op de binnenkant ervan.

‘Heb je hem gezien?’

Áhkku was bezig een auto in te halen en dimde nu ook de lichten niet. De bestuurder stelde zijn achteruitkijkspiegel bij en leek geïrriteerd met zijn hand te gebaren.

‘Nou?’

Elsa telde hoe vaak ze nu had gelogen. En áhkku was bovendien christelijk, dus het kon extra ernstig zijn om tegen haar te liegen.

‘Nee.’

Ze reden langs het dorp en áhkku keek meer naar haar huis dan naar de weg.

‘Áddjá heeft geen sneeuw geruimd.’

Elsa kon het in alle snelheid niet zien. Haar wagenziekte begon op te spelen en ze was op zoek naar een zout snoepje in haar jaszak.

‘Kan papa niet gewoon zeggen dat ik het rendier heb gevonden? Mama zei dat we dat moesten doen.’

Áhkku snoof.

‘Ik heb tegen hem gezegd dat het niet uitmaakt of jij of hij met de politie praat. Het zal ze hoe dan ook niets kunnen schelen.’